

Fransız Kalkınma Ajansı Başkanı Jean-Michel Severino: Afrika, küresel ısınma ile mücadelede önemli rol oynayabilir

SPOT: Fransız Kalkınma Ajansı Başkanı Jean-Michel Severino'ya göre Afrika, küresel ısınmada merkez bir role sahip. Bunun iki nedeni var. Birincisi Afrika'nın küresel ısınmanın başlıca kurbanlarından biri olacağı. İkincisi ise, kıtanın iklim değişikliğine karşı en güçlü çözümlere sahip olması. 220 milyon hektara yayılan ve dünyadaki en büyük tropikal orman olarak değerlendirilen Kongo havzası bu çözümlerden birisi.

Fransız Kalkınma Ajansı Başkanı Jean-Michel Severino, iklim değişikliği gibi küresel bir mücadelede ülkelerin ortak bir hareket planı belirlemeleri gerektiğini, bu nedenden dolayı Kopenhag İklim Değişikliği Zirvesi'nin uluslararası ilişkiler tarihinin en zor deneyimlerden biri olduğunu ifade ediyor.

Severino, karbon emisyonlarının azaltılmasına yönelik gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere düşen sorumlulukların son derece iyi bilinmesine rağmen, Afrika'nın iklim gündemindeki yerinin bu güne kadar yeterince bilinmediğine dikkat çekiyor. "Afrika, iki nedenden dolayı küresel ısınma konusunda merkez bir rol oynuyor" diyen Severino, bu iki nedeni şöyle dile getiriyor:

Afrika, küresel ısınmanın başlıca kurbanlarından biri olacak

"İlk neden Afrika'nın küresel ısınmanın başlıca kurbanlarından biri olacağı. Uzmanlara göre Afrika kıtası çok ciddi değişimler yaşamak zorunda kalacak. Oysa Afrika toplumlarının bu değişimlere cevap verme kapasitesi diğer ülkelere oranla en arka sıralarda yer alıyor. Birçok Afrika ülkesi bugün yağış miktarında düşüş, toprak kalitesinde bozulma, değerli doğal kaynaklarında azalma ile karşı karşıya. Bu durum SUB-Saharan Afrikalıların üçte ikisinin yaşam şartları üzerinde doğrudan etkiye sahip. Afrika nüfusunun 2050 yılında 2 milyona ulaşacağı dikkate alındığında, bu zayıflığın dünyanın geri kalanında yol açacağı ekonomik ve sosyal sonuçlar; göç ve güvenlik sorunları yok sayılamaz."

Kongo havzası, dünyanın en büyük tropikal ormanı

Severino'ya göre Afrika'nın küresel ısınma ile mücadelede merkez bir rol oynamasının ikinci nedeni ise, kıtanın iklim değişikliğine karşı en güçlü çözümlere sahip olması. İşte Severino'nun bu konudaki yorumları: "220 milyon hektara yayılan Kongo havzası dünyadaki en büyük tropikal orman. Dünya genelinde karbon emisyonlarının hızla arttığı bir dönemde, bu dev karbon kapma makinası, tarım alanları gibi, küresel iklim kontrolünün en temel unsurlarından birisi. Bu arada Afrika'nın ormanlık alanları 1990-2005 yılları arasında yüzde 10 oranında azaldı. Bu oran, ormanlık alanların küresel boyutta yaşadığı daralmanın yarısından daha fazla."

Afrika enerji ihtiyacı en hızlı artacak bölgelerden birisi

Severino'nun dikkat çektiği bir diğer unsur da, Afrika'nın önümüzdeki 50 yıl içinde enerji ihtiyacı en hızlı şekilde artacak bölgelerden biri olacağı. Severino, "Afrika'nın enerji ihtiyacı fosil yakıtlardan mı yoksa yenilenebilir enerjilerden mi karşılanacak sorusuna verilecek cevap, küresel ısınma ile mücadelenin ne boyutta olduğuna dair gerekli cevabı verecek" diyor.

"Afrika'nın dünyanın iklim dengesine katkısı çok iyi anlaşılmalı ve tanıtılmalı" önerisinde bulunan Severino, "Afrika'nın doğal kaynaklarını korumak ve kıtanın yenilenebilir enerjideki büyük potansiyelinden yararlanmak bedava değil. Fakat eğer Afrika'nın karbon depolama kapasitesi küresel bir yarar olarak değerlendirilirse, ki öyle olmalı, o zaman herkes bu yönde mekanizmalar geliştirebilir ve sürdürülebilir enerji modellerine doğru yol alınabilir" diyor.

Afrika küresel karbon piyasasının yeni sınırı olmalı

Severino bu yönde hemen somutlaştırılabilecek üç yöntemden bahsediyor: Bunlardan birincisi mevcut araçları daha fazla kullanmak. Bu araçlardan birisi Temiz Kalkınma Mekanizmaları (CDM). "Bu mekanizma gelişmiş ülkelerin, gelişmekte olan ülkelerdeki karbon emisyonunu azaltmak için projeler üretmesini sağlıyor. Afrika bu güne kadar bu projelerden yararlanamadı. Projelerin yüzde 73'ü Afrika'da gerçekleşirken, sadece yüzde 2'si Afrika'da gerçekleşti. "Oysa Afrika küresel karbon piyasasının yeni sınırı olmalı" diyen Severino, diğer yöntem hakkında ise şu bilgileri veriyor: "İkinci yöntem Afrika toprakları ve ormanlarının karbon depolama kapasitesini resmen tanımak ve ormanlarını yokolmaktan kurtardığı için Afrika'yı ödüllendirmek. İklim kontrolünde bio-çeşitlilik, toprak ve ormanların varlığının değerini anlamaya başladığımız bir dönemde, insanlığın var olmaya devam etmesi için vazgeçilmez bir mirasın bekçiliğini yapan Afrika, bu hareketinden yarar sağlamalı. Her yıl için milyarlarca dolar değerine ulaşacak bu davranış, petrol sonrası dönemde Afrika'nın sürdürülebilir ekonomik büyümesi için çok önemli bir atlama taşı olabilir."

İklim adaleti planı

Severino'nun gündeme getirdiği üçüncü yöntem, Fransa ve Kopenhag'a katılacak diğer ülkelerin sponsor olacağı "iklim adaleti" planı. Bu plan, her on Sahara Afrikalısından üçünün elektriğe ulaşmadığı bir dönemde, Afrikalıların temiz enerjiye ulaşımını artırmayı amaçlıyor. Severino, şu bilgileri veriyor: "Bu sadece iklim adaleti değil, aynı zamanda iklim düzenlemesi anlamına da geliyor. Önümüzdeki yılların en önemli konularından birisi 2 milyar Afrikalıya yenilenebilir enerji sağlamak için özel ve kamu çabalarını bir araya getirmek olacak."

Afrikalı ülkelerin geçmişte uluslararası müzakereler sırasında seslerini kolaylıkla duyuramadıklarını ifade eden Severino, Kopenhag'da bir blok olarak hareket etme kararı almış olmalarını ileriye dönük önemli bir adım olarak değerlendiriyor. Severino; "Kıtanın geniş çevresel potansiyelinin sürdürülebilir bir şekilde herkesin yararına kullanılabilmesini sağlayacak önlemlere uyum sağlayabilmek açısından, Afrika ve ortaklarının birleşmesi gerekiyor" diyor.

KUTU

Karbon emisyonunda 2030 senaryoları

Dünya çapında karbon emisyonu 1992'den bu yana üçte bir oranında artarak yılda 30 milyon tona yükseldi. Eğer dünya genelinde enerji tüketimi bu hızla ve aynı kaynaklar kullanılarak devam ederse, karbon emisyonu 2050 yılına kadar iki katına çıkacak. Araştırmacılar 2050 yılına bu emisyonları yarı yarıya azaltmanın yollarını arıyor. Gerek yenilenebilir enerjilerin kullanımı olsun, gerek enerji verimliliği olsun bu alanda bir devrime ihtiyaç olduğu kesin. Uzmanlar mucize bir çözüm olmadığını, sadece rüzgar veya güneş enerjisi ile sorunun çözülemeyeceğini ifade ediyorlar. Tüm unsurların aynı anda harekete geçmesi gerekiyor. Bugün enerji, insan tarafından üretilen karbon emisyonlarının üçte ikisini temsil ediyor. Eğer dünya tüketimi aynı

şekilde devam ederse, insanlar 2030 yılında 40 milyar ton karbon emisyonu gerçekleştiriyor olacaklar.

G8 ülkeleri, Uluslararası Enerji Ajansı'na (UEA) "Karbon emisyonu makul bir fiyata nasıl engellenir?" sorusunu yönelttiğinde, UEA cevap olarak "450" adını verdiği senaryoyu sundu. Çözüm için "450 ppm" senaryosunu öneren Enerji Ajansı, 2020 yılına kadar fosil yakıt kullanımında tepe noktasının aşılacağı ve emisyonların 2020 yılında 2007'ye göre yüzde 6 oranında artacağını öngörüyor. Buna karşın, 450 ppm'in altında kalınması için 2020 yılına kadar 3,8 giga ton emisyon indirimi gerekiyor. Bunun 1,6 giga tonunun Türkiye'nin de içinde bulunduğu OECD ülkeleri tarafından, 1 milyar giga tonunun ise halihazırda konuştuğu politikaların hayata geçirilmesiyle Çin tarafından gerçekleştirilmesi öngörülüyor.

Peki karbon emisyonunun azaltılmasında atılacak başlıca adımlar neler. İşte 2030 yılı için karbon senaryoları:

*** Ekonomik enerjiler**

Ekonomik enerjiler karbon emisyonu ile mücadelede en önemli silahlardan biri olarak ortaya çıkıyor. Uluslararası Enerji Ajansı'na göre karbon salımının yarıya indirilmesinde gerek konutlarda gerekse ulaşımda ekonomik enerjilerin önemli rol oynayacağına dikkat çekiyor. Örneğin Fransa 2030 yılına kadar hane başına düşen enerji tüketimi beşte bir oranında azaltmaya hedefliyor. 2020 yılına kadar AB geneline yayılması planlanan "akıllı bilgisayarlar" konutlarda yüzde 5 ila yüzde 15 arasında elektrik tasarrufu sağlayabilecek. Ekonomi enerjilerine yapılması gereken toplam yatırım tutarı yaklaşık 7.4 trilyon dolar.

*** Yenilenebilir enerjiler**

AB ülkeleri başta olmak üzere yenilenebilir enerjilere yönelik yatırımlar dünya genelinde önemli bir artış gösteriyor. Uluslararası Enerji Ajansı 2030 yılında dünya genelinde elektrik üretiminin yüzde 9'unun rüzgar enerjisinden elde edilebileceğini belirtiyor. Yenilenebilir enerjilere yapılması gereken yatırım ise 2.7 trilyon dolara ulaşıyor.

*** Nükleere geri dönüş**

Büyük yatırımlar gerektirmesine ve toplumun büyük bir bölümü tarafından eleştirilmesine rağmen, nükleer santraller karbon emisyonuna neden olmuyor. Nükleer santrallerini kapatma kararı almış olan Almanya ve İtalya, yeniden bu alana yöneliyor. 30 yıldır nükleer santral inşaatı gerçekleştirilmeyen ABD de yeniden nükleere dönmeye hazırlanıyor. Nükleere yapılması gereken yatırım miktarı 616 milyar dolara ulaşıyor.

*** Havayı kirleten santrallerin kapatılması**

Karbon emisyonlarının artmasında önemli bir rol oynayan eski santrallerin kapanması da alınması gereken önlemlerin başında geliyor. Özellikle havayı kirtelen kömür santralleri bu konuda büyük bir role sahip. Uluslararası Enerji Ajansı'nın senaryosuna göre özellikle Çin'deki kömür santrallerinin kapatılması karbon emisyonlarında yüzde 5 oranında azalma sağlayabilecek. Eski santrallerin kapatılması için gerekli olan yatırım miktarı 101 milyar dolar.

*** Biyo yakıtlar**

2000'li yıllarda moda olan ve özellikle ABD ile Brezilya'da yoğun bir şekilde kullanılan biyo yakıtlar, daha sonraki yıllarda çok fazla enerji tükettikleri, ormanlara zarar verdikleri ve gıda üretimini etkiledikleri için eleştirildi. Bugün kullanılan yeni biyo yakıtların karbon emisyonlarını yüzde 3 oranında azaltabileceği ifade ediliyor. Biyo yakıtlara yapılması gereken yatırım oranı ise 3.1 trilyon dolara ulaşıyor.

Hareketsizlik her sene 500 milyar dolara patlar

Avrupa Enerji Ajansı, her bir sektörü ve bölgeyi tek tek araştırarak gerçekleştirdiği çalışmanın sonucunda, küresel ısınmanın engellenmesi için 10 trilyon dolar yatırım yapılması gerektiğini ortaya koyuyor. Hareketsiz kalınacak her sene ise, bu miktara 500 milyar dolar eklenmesine neden olacak.

Stern raporu yeniden gündemde

Stern raporu 2006 yılında iklim değişikliği için alınması gereken önlemleri ve bunların yol açacağı masrafları açıkladı. Bugün herkes bu konuda harekete geçilmesi gerektiğine inansa da, mücadelenin maliyeti ortak bir hareketin gerçekleşmesini engelliyor. İngiliz hükümeti tarafından iklim değişiminin ekonomik boyutunu hesaplamakla görevlendirilmiş olan Sir Nicolas Stern, aynı zamanda Dünya Bankası eski baş ekonomisti. Stern, iklim değişikliğine karşı hareketsiz kalmanın bir yıllık bedelinin dünya GSMH'nin yüzde 5'ine denk geleceğini açıkladı 2006 yılında yayınladığı raporunda. Stern aynı zamanda, en kötü senaryo durumunda bu oranın yüzde 20'ye kadar yükselebileceğini de ifade etti. Bunun aksine, karbon emisyonlarını azaltmaya yönelik politikaların yıllık maliyeti dünya GSMH'sinin sadece yüzde 1'ine denk geliyor

Karbon emisyonu makul bir fiyata nasıl engellenir?